

HARMANCI, Hatice, DAYIOĞLU, H. ve KIRKPINAR, S. N. (2019, Ekim), “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı ile Olumlu Değerlendirilme Korkusu ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S 3: 242-255.

Makale Geliş Tarihi: 29/09/2019

Makale Kabul Tarihi: 10/10/2019

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ve OLUMLU DEĞERLENDİRİLME KORKUSU ile OLUMSUZ DEĞERLENDİRİLME KORKUSU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Hatice HARMANCI*

Hüsniye DAYIOĞLU**

Selva Nur KIRKPINAR***

Öz

Bu araştırmanın amacı, sosyal medya bağımlılığı ile olumlu ve olumsuz değerlendirilme korkusu arasındaki ilişkileri incelemektir. Araştırmanın örneklemini Konya'daki 302 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları kullanılan ölçme araçlarında yetişkin örüntüsünün elde edilmesi amacıyla en az 18 olarak belirlenmiştir.

Katılımcıların %68,2'si kadınlardan, %31,8'si erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcılara Sosyal Medya Bağımlılığı Yetişkin Formu, Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği, Olumlu Değerlendirilme Korkusu Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Çalışma kapsamında üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile olumlu değerlendirilme ve olumsuz değerlendirilme korkularının; yaş, cinsiyet ve eğitim aldığı üniversiteye göre farklılaşıp farklılaşmadığı, sosyal medya bağımlılığı ile olumlu değerlendirilme ve olumsuz değerlendirilme korkuları arasındaki ilişki ile ilgili bulgular paylaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, sosyal medya bağımlılığı ile olumsuz değerlendirilme korkusu arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunurken sosyal medya bağımlılığı ile olumlu değerlendirilme korkusu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Araştırma bulgularına göre, kadın

* Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Psikoloji Bölümü, Konya, hatice.harmanci@karatay.edu.tr, ORCID; 0000-0003-4064-5391.

** Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Psikoloji Bölümü, Konya, husniyedayioglu@gmail.com, ORCID; 0000-0003-3354-4971.

*** Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Psikoloji Bölümü, Konya, selvakirkpinar@gmail.com, ORCID; 0000-0002-6589-6413.

Hatice Harmancı-H. Dayıoğlu-S. N. Kırkpınar

öğrencilerin sosyal medya bağımlılık puanları erkek öğrencilerden daha yüksektir. Olumlu değerlendirilme ve olumsuz değerlendirilme korkusu puanları ise cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Üniversite öğrencilerinin en çok kullandıkları sosyal medya araçlarının sırasıyla YouTube, İnstagram ve Whatsapp olduğu belirlenmiştir. Üniversite öğrencilerinde sosyal medya kullanımının ve buna geliştirilen bağımlılık sonucunda değerlendirilmeye yönelik taşıdıkları korku ve kaygının belirgin olmasının büyük önem taşıdığı düşünölmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya kullanımı, Sosyal medya bağımlılığı, Olumlu Değerlendirilme Korkusu, Olumsuz Değerlendirilme Korkusu.

İNVESTİGATION of the VALUE BETWEEN SOCIAL MEDIA DEPENDENCE and FEAR of POSİTİVE EVALUATION and FEAR of NEGATIVE EVALUATION of UNIVERSITY STUDENTS

Abstract

The aim of this study is to investigate the relationship between social media addiction and fear of positive and negative evaluation. The sample of the research; It consists of 302 university students in Konya. The ages of the participants were determined to be at least 18 in order to obtain adult pattern in the measurement instruments used. 68.2% of the participants were women and 31.8% were men. Social Media Addiction Adult Form, Fear of Negative Rating Scale, Fear of Positive Rating Scale and Personal Information Form were administered to the participants. Within the scope of the study, the fears of university students' positive evaluation and negative evaluation with social media addiction; age, gender, and whether they differ according to the university they study, and the relationship between social media addiction and fears of positive evaluation and negative evaluation. According to the results of the research, there was a significant and positive relationship between social media addiction and fear of negative evaluation, but no significant relationship was found between social media addiction and fear of positive evaluation. According to the research findings, female students 'social media addiction scores are higher than male students'. On the other hand, fear of positive and negative evaluation did not differ significantly according to gender. The most commonly used social media tools of university students were found to be YouTube, Instagram and Whatsapp, respectively. It is thought that it is of great importance that university students use social media and their fear and anxiety to be evaluated as a result of the addiction developed.

Keywords: Social media use, Social media addiction, Fear of positive evaluation, Fear of negative evaluation.

Giriş

Her geçen gün bir yenisinin eklendiği teknolojik gelişmelerin, bireylerin iyi oluş düzeyleri üzerinde olumlu yönde etki bırakacağı düşünüldüğünde aynı zamanda bu gelişmelerin, bireylerde değerlendirilme kaygılarına da yol açtığı görülmektedir (Akdeniz, 2014). Dünya genelinde 2017 yılından itibaren 2,7 milyar aktif sosyal medya kullanıcısı bulunmaktadır (Savcı, Ercengiz ve Aysan, 2018). Sosyal medya aracılığı ile insanlar daha geniş bir iletişim ağına erişebilmektedirler (Gülçay, 2016). Erişim sayesinde sosyal medya yediden yetmişe her yaşta insanın ilgi ve merakını üzerine çekebilme ve sosyal medyanın insanlara sunmuş olduğu imkânlar gerçek hayatın önüne sanal dünyayı geçirmektedir (Kırık, Arslan vd., 2015). Bu gerçek, bireylerin kendilerini gerçekteki sosyal çevrelerinden soyutlayıp sanal dünyadaki çevreleri ile sosyalleşmeye iterek beraberinde sosyal medya bağımlılığını artırmaktadır (Şahin ve Yağcı, 2017).

Sosyal medya kendi kullanıcılarına bilgi, düşünce ve ilgi paylaşımı sağlayarak karşılıklı etkileşim, iletişim imkânını da beraberinde getiren aynı zamanda web siteleri ve çevrim içi araçlar için ortaklaşa kullanılan bir terimdir (Solmaz, Tekin vd. 2013). Sosyal medya çok kişili kullanıma açık olduğu için en ideal ve tercih edilir mecralardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Akıncı Vural ve Bat, 2010). Türkiye’de internet kullanım maksatları göz önünde bulundurulduğunda, sosyal medya kullanımının ilk sırada yer aldığı görülmüştür (Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2015). En çok tercih edilen mecraların sırasıyla; YouTube, Instagram, Whatsapp, Facebook, Twitter olduğu söylenebilir (Bayrak, 2019).

Sosyal medya bağımlılığı; insanların sosyal medyadan uzak kaldıkları zamanlarda strese girmeleri, paniklemeleri, kendilerini güvensiz hissetmeleridir (Egegen, 2019). Sosyal medya bağımlılığı olan kişilerde duygusal, bilişsel ve davranışsal olarak zihnin internet ile meşgul olması ve kişiler arası çatışma yaşanması halinde kullanımın artması, sosyal medya kullanımı kısıtlandığında ya da durdurulduğunda olumsuz fiziksel

ve duygusal belirtiler görülmektedir (Sarıçam ve Adam Karduz, 2016). Sosyal medya bağımlılığı sosyal fobi, sosyal anksiyete bozukluğu, sosyal görünüş kaygısı gibi ruh sağlığı problemlerine neden olabilmektedir (Doğan ve Totan, 2010).

Sosyal medya bağımlıları kendilerini sanal dünyadaki beğeni, yorum, takipçi sayısı gibi faktörleri baz alarak nitelendirdikleri için değerlendirilme kaygı ve korkularının geliştiği söylenebilir (Özgür, 2013). Değerlendirilme korku ve kaygısını olumsuz değerlendirilme korkusu ve olumlu değerlendirilme korkusu olarak iki başlık altında incelemek mümkündür (Doğan ve Totan, 2010).

Bireyin başkaları veya kendisi tarafından kötü, düşmanca yorumlara maruz kalmasından ciddi şekilde rahatsızlık duymasına olumsuz değerlendirilme korkusu denir (Çetin, İlhan ve Yılmaz, 2014). Olumsuz değerlendirilme korkusu sonucu kişilerin yapmış olduğu davranışlar sosyal fobi yahut sosyal kaygı şeklinde nitelendirilmektedir. Bu da olumsuz değerlendirilme korkusunun sosyal fobi/kaygı ile temellendirilebileceğini gösterebilmektedir (Çam, Sevimli ve Yerlikaya, 2010). Sosyal kaygı/fobi, ayıplanmaktan, rezil olmaktan, rencide olmak ve bu gibi şeylerden aşırı derecede korkma, kaçınma davranışı bulunduran kaygı türüdür (Zorbaz, 2013).

Olumlu değerlendirilme korkusu ise bireylerin çeşitli sosyal ortamlardaki kendi düşünce, davranış ve tutumlarının pek çok konuda başkaları tarafından olumlu değerlendirmelerine yönelik yaşadıkları bireysel korku ve kaygılar bütünüdür (Kara, 2016).

Araştırmalar internet bağımlılığı ve sosyal fobi arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğuna dikkat çekmektedir (Caplan, 2007). Mckenna ve Bargh'a göre sosyal anksiyete internet bağımlılığı için bir risk faktörü olarak değerlendirilmektedir (Mckenna ve Bargh, 2000). Alanyazında olumsuz değerlendirilme korkusunun sosyal fobi ile ilişkili olduğunu belirten araştırmalara rastlanmıştır (Winton, Clark ve Edelman, 1995; Rapee ve Heimberg, 1997). Bu araştırmada da sosyal medya bağımlılığı

ile olumlu ve olumsuz değerlendirilme korkusu arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı sosyal medya bağımlılığı ile olumlu ve olumsuz değerlendirilme kaygısı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Sosyal medya bağımlılığı ile olumlu değerlendirilme kaygısı arasında ilişki var mıdır?
- Sosyal medya bağımlılığı ile olumsuz değerlendirilme kaygısı arasında ilişki var mıdır?
- Katılımcıların en yoğun kullandıkları sosyal medya araçları nelerdir?
- Sosyal medya bağımlılığı cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

Araştırmanın çalışma grubu Konya'daki 302 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Katılımcıların yaşları kullanılan ölçme araçlarında yetişkin örüntüsünün elde edilmesi amacıyla en az 18 olarak belirlenmiştir. Katılımcıların 206'sı kadın, 96'sı erkektir.

Sosyal Medya Bağımlılığı Yetişkin Formu

Cengiz Şahin ve Mustafa Yağcı (2007) tarafından geliştirilen ölçek, “*Sanal tolerans*” ve “*Sanal iletişim*” alt boyutlarını kapsayan 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5’li (1: Bana Hiç Uygun Değil’den 5: Bana Çok Uygun’a yönelik) likert tipi derecelendirmeye sahiptir. Alınan puanın yüksek olması kişinin kendini sosyal medya bağımlısı olarak gördüğü şeklinde değerlendirilmektedir. Yetişkin formun güvenirlik çalışmaları sonucunda test tekrar test sonucu geneli için $r=.93$; sanal tolerans alt boyutu için $r=.91$, sanal iletişim alt boyutu için $r=.90$ olarak hesaplanmıştır.

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği

Leary (1983) tarafından 30 madde olarak geliştirilen ölçeği Bayram Çetin ve arkadaşları (2010) tarafından Türk kültürüne uyarlayarak 12 maddelik özgün formundan farklı olarak 11 maddeye indirgenmiştir. Ölçek, “*Hiç Uygun Değil*”den “*Tamamen Uygun*” a kadar değişecek şekilde 5’li Likert tipi derecelendirmesine sahiptir. Ölçeğin uyum indeksleri RMSEA=0.062, NFI=0.96, CFI=0.98, IFI=0.98, RFI=0.95, GFI=0.95 ve AGFI=0.92 olarak bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .84; test tekrar test güvenirliliği $r=.82$, madde test korelasyonları ise $r=.37$ ve $r=.68$ arasında bulunmuştur.

Olumlu Değerlendirilme Korkusu Ölçeği

Weeks ve ark. (2008) tarafından 8 madde olarak geliştirilen ölçeği Tayfun Doğan ve Tarık Totan (2010) 10 madde şeklinde uyarlamışlardır. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlilik çalışması üniversitede öğrenim gören 532 öğrenci ile yapılmıştır. Ölçek, “*Hiç Uygun Değil*” den “*Tamamen Uygun*”a kadar değişecek şekilde 5’li Likert tipi derecelendirmesine sahiptir. Alınan puanların yüksek oluşu olumlu değerlendirilme korkusunun da yüksek olduğuna işaret etmektedir. Yapılan güvenirlilik çalışmasında iç tutarlılık katsayısı .73, test tekrar test güvenirlilik katsayısı .75 ve test yarılama yoluyla elde edilen güvenirlilik katsayısı .67 şeklinde bulunmuştur.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin Konya’daki farklı üniversite ve bölüm öğrencilerine daha hızlı ulaşabilmesi amacı ile çevrim içi doküman üzerinden internet aracılığıyla uygulanmıştır. Veri toplama sürecinde herhangi bir olumsuz durumla karşılaşılmemiştir.

Toplanan veriler araştırma hipotezleri doğrultusunda analiz edilmiştir. Bu kapsamda demografik sorulara verilen cevaplar frekans analizi ve varyans analizi (ANOVA) kullanılarak incelenmiştir. Verilerin analizinde kullanılan t testi ve varyans analizi için hatanın maksimum kabul edilebilirlik düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırma alt problemlerine ilişkin bulgular bulunmaktadır. Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve sosyal medya bağımlılığı ile olumlu değerlendirilme ve olumsuz değerlendirilme korkusu arasındaki ilişki düzeyine yönelik sonuçlara yer verilmiştir.

Çalışmaya üniversite öğrencilerinden toplamda 302 kişi katılmış olup bunların %68,2'si (206) kadın, %31,8'i (96) erkektir. Bu çalışmaya katılan 302 öğrencinin %58,7'si (177) KTO Karatay Üniversitesi, %13,6'sı Selçuk Üniversitesi, %25,4'ü Necmettin Erbakan Üniversitesi, %2,3'ü Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi öğrencilerinden oluşmaktadır.

Tablo 1: Katılımcıların sosyal medyada harcadıkları süre

Süre	N	%
0-2 saat	103	34,1
3-5 saat	170	56,2
6 saat ve daha fazlası	29	9,7
Total	302	

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin %34,1'inin (103) günde 0-2 saat, %56,2'sinin (170) günde 3-5 saat, %9,7'sinin (29) 6 saat ve üzerinde sosyal medyada vakit geçirdikleri bulunmuştur.

Tablo 2: Katılımcıların kullandıkları sosyal medya araçları

Süre	N	%
Facebook	81	25,3
Twitter	164	54,3
İnstagram	261	86,4
Whatsapp	261	86,4
Youtube	297	98,3
Diğer	39	12,9

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin %25,3'ünün (81) Facebook, %54,3'ünün (164) Twitter, % 86,4'ünün (261) İnstagram, %

86,4'ünün (261) Whatsapp, %98,3'ünün (297) Youtube ve %12,9'unun (39) diğer sosyal medya araalarını kullandıkları bulunmuştur.

Tablo 3: Sosyal medya bağımlılığı ile olumlu değerlendirilme ve olumsuz değerlendirilme korkusunun cinsiyete göre karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	X	SS	T	P
Sosyal Medya Bağımlılığı	Kadın	206	54,84	13,00	3,85	,000
	Erkek	96	48,69	12,74	3,88	

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin sosyal medya bağımlılığı düzeyinin cinsiyetlerine göre farklılaştıp farklılaşmadığı T testi ile test edilmiş olup kadınların sosyal medya bağımlılık puan ortalamaları 54,84; erkeklerin sosyal medya bağımlılık puan ortalamaları 48,69 olarak hesaplanmıştır. Ortalamalara ilişkin yapılan hesaplamalar sonucunda değerler 0.05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre kadınların sosyal medya bağımlılık düzey puan ortalamaları erkeklerin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksektir ($p < 0.05$).

Tablo 4: Katılımcıların sosyal medya bağımlılığı ile olumlu değerlendirilme ve olumsuz değerlendirilme korkusu arasındaki ilişki

		Sosyal Medya Kullanım Düzeyi	Olumlu DK	Olumsuz DK
Sosyal Medya Bağımlılığı	Person Correlation	1	-,039	,366**
	Sig. (2-tailed)		,498	,000
	N	302	302	299

Tablo 4 incelendiğinde sosyal medya bağımlılığı ile olumlu ve olumsuz değerlendirilme korkusu arasındaki ilişki Pearson Momentler Korelasyon Analizi ile hesaplanmıştır. Bulgulara göre sosyal medya

bağımlılık puanları ile olumsuz değerlendirilme korkusu arasında pozitif ve anlamlı düzeyde bir ilişki vardır ($r=,366$, $p<.05$) . Sosyal medya bağımlılığı ile olumlu değerlendirilme kaygısı arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>.05$)

Tartışma ve Sonuç

Araştırmamızın sonuçlarına göre, sosyal medya bağımlılığı ile olumsuz değerlendirilme korkusu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Ayrıca kadınların sosyal medya bağımlılıkları erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur. Araştırma sonucunda varılan bir başka sonuç ise sosyal medya bağımlılığı ile olumlu değerlendirilme korkusu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamış olmasıdır. Üstelik üniversite öğrencilerinin yarısından fazlasının günlük olarak sosyal medyada 3 ile 5 saat arasında vakit geçirdiği görülmüştür. En çok kullanılan sosyal medya araçları ise sırasıyla YouTube, Instagram ve Whatsapp şeklindedir.

Literatürde cinsiyet ile sosyal medya ilişkisinin araştırıldığı çalışmalarda farklı sonuçlar bulunmaktadır. Bazı çalışmalarda kadınların sosyal medyaya erkeklerden daha fazla ve farklı bir bağlılık geliştirdikleri gösterilmiştir (Tutgun Ünal, 2015). Çiftçi'nin yaptığı araştırmaya göre ise erkeklerin kadınlara göre sosyal medya bağımlılığı daha fazladır (Çiftçi, 2018). Araştırmalar arasında çıkan bu farklı sonuçların nedeninin; araştırılan kesimlerdeki sosyal, kültürel, gelişim gibi değişkenlerden dolayı olduğu düşünülebilir. Çalışmamızda kadınların sosyal medya bağımlılıklarının daha yüksek çıkmış olma nedeni ise yapılan çalışmanın üniversitede olması ve kişilerin sosyal çevrede varlığını göstermesinin yolunun sosyal medyadan geçtiği inancı olabilir.

İlaveten sosyal medya bağımlılığı sosyal medya kullanım saati ile karşılaştırıldığında sosyal medya kullanım saatinin artması sosyal medyaya olan bağımlılığı da artırmaktadır (Tutgun Ünal, 2015). Bir

uğraşı ile ne kadar çok vakit geçirirse o kadar çok aşınalık kazanılmasına ve otomatik olarak hareketlerin tekrarına neden olabilir. Zira sosyal medyayı aktif olarak kullanan kişilerin boş kaldığı anda kendilerini sosyal mecrada bulmaları da buna bir örnek olabilir.

Yapılan bazı araştırmalarda kadınların erkeklere göre değerlendirilme puanları anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır (Ayan ve nsar, 2015). Bizim araştırmamızda ise olumlu değerlendirilme ve olumsuz değerlendirilme değerkenleri cinsiyete göre değerlendirildiğine anlamlı bir bulgu elde edilememiştir. Değerlendirilme puanlarının cinsiyete göre farklılık göstermemesinin nedeni olarak, çalışma grubundaki kadın ve erkeklerin sosyokültürel gelişmişliklerinin benzer olması ve değerlendirilmeye yönelik düşünceler ve beklentilerin kadın ve erkek katılımcılarda benzer düzeyde olması düşünülebilir.

Araştırmanın temel amacı olan sosyal medya bağımlılığı ile olumlu değerlendirilme ile arasında anlamlı bir ilişki bulanamamış, olumsuz değerlendirilme arasında ise anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmuştur. Literatürde bu değerkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Olumsuz değerlendirilme korkusu bireyleri daha az iletişim kurma ve sosyal ortamlardan kaçma isteğine neden olabilir. Bu durum ise sanal mecraları bir kaçış olarak görmeye ve kişilerin sosyal medya araçlarını daha fazla kullanmasına neden olabilir. Bu korkuyu yaşayan bireyler iletişim kurmaksızın olumlu değerlendirilmek amacı ile sosyal medya araçlarını kullanıyor olabilirler. Araştırmanın ulaştığı sonuçların da bu fikri doğruladığı söylenebilir

Araştırmanın sonuçları, sosyal medya bağımlılığı görülen çocukların ebeveyn ve öğretmenleri için yol gösterici olabilir. Sosyal medya bağımlılığının neyle ilişkili olabileceğini öngörülebilmesi açısından önemlidir. Araştırmanın tek bir bölgeyi kapsaması, yalnızca niversite öğrencilerine uygulanmış olması çalışmanın sınırlılıkları

olarak değerlendirilmiştir. Çalışmamız gelecekte daha fazla bölgeyi kapsayan ve daha farklı yaş gruplarını içeren geniş ölçekli çalışmalara öncülük edebilir.

Kaynakça

- ADAM KARDUZ, Fatıma Firdevs, bk. SARIÇAM, Hakan.
- AKDENİZ, S., “Farklı Merhamet Düzeylerine Sahip Üniversite Öğrencilerinde Depresyon, Anksiyete, Stres ve Duygusal Zekanın İncelenmesi”, (Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya 2014.
- AKINCI VURAL, Z. ve Mikail Bat, “Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma”, *Journal of Yasar University*, XX/05 (2010), s. 3348-3382.
- AKTAN, Ercan, “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi”, *Erciyes İletişim Dergisi*, X/4 (2018), s. 405-421.
- ARSLAN, A., bk. KIRIK, Ali Murat.
- AYAN, Altan-A. S. Ünsar, “Olumsuz Değerlendirilmekten Korkma Düzeylerinin Belirlenmesi: Bir Devlet Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Araştırma”, *Manas Journal of Social Studies*, IV/5 (2015), s. 263-277.
- BAL TURAN, Emine, bk. KÖSE, Elif.
- BARGH, J. A., bk. McKENNA, K.Y.A.
- BAT, Mikail, bk. AKINCI VURAL, Z.
- BAYKÖSE, Nazmi, bk. KÖSE, Elif.
- CAPLAN, S., “Relations among loneliness, social anxiety and problematic internet use”, *Cyberpsychology & Behavior*, X/2 (2007), s. 234-242.
- ÇAM, Sabahattin-D. Sevimli ve E. Yerlikaya, “Olumsuz Değerlendirilmekten Korkma Ölçeği’ne (Odkö) İlişkin Bir Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIX/1 (2010), s.132-140.
- ÇETİN, Bayram- M. İlhan ve F. Yılmaz, “Olumsuz Değerlendirilme Korkusu ve Akademik Risk Alma Arasındaki İlişkinin Kanonik Korelasyonla

Hatice Harmancı-H. Dayıoğlu-S. N. Kırkpınar

İncelenmesi”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, XIV/1 (2014), s. 135-158.

ÇETİNKAYA, A., bk. KIRIK, Ali Murat.

ÇİFTÇİ, H., “Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Medya Bağımlılığı”, *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, VII/4 (2018), s. 417-434.

DEMİR, Muhammed, bk. SOLMAZ, Başak.

DOĞAN, Tayfun ve Tarık Totan, “Olumlu Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Türkçe Formu’nun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *Akademik Bakış Dergisi*, S. 22 (2010), s. 1-20.

DOST TUZGÖL, Meliha, bk. ZORBAZ, Osman.

GÜL, M., bk. KIRIK, Ali Murat.

GÜLÇAY, H., “Sosyal Medyanın İletişim Alanlarındaki Etkileri”, *7. Hukukun Gençleri Sempozyum Dizisi: Sosyal Medya ve Gündelik Hayata Etkisi, İstanbul 24-25 Kasım 2016, I/7*.

HEİMBERG, Richard G., bk. RAPEE, Ronald M.

HERZEM, Züleyah, bk. SOLMAZ, Başak.

İLHAN, M., bk. ÇETİN, Bayram.

KANBUR, E., “Çalışanların Olumsuz Değerlendirilme Korkusunun Örgütsel Sessizlik Üzerine Etkisi”, *İşletme Araçları Dergisi*, S.1 (2018), s. 382-402.

KARA, Ahmet, “Sosyal Görünüş Kaygısı ile Utangaçlık Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi”, *Birey ve Toplum*, VI/11 (2016), s. 95-106.

KIRIK, Ali Murat-A. Arslan-A. Çetinkaya-M. Gül, “A quantitative research on the level of social media addiction among young people in Turkey”, *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, III/3 (2015), s. 108-122.

KÖSE, Elif-Nazmi Bayköse-Emine Bal Turan-Tennur Yerlisu Lapa, “Düzenli Egzersiz Yapan Bireylerde Olumsuz Değerlendirilme Korkusunun Vücut Algılarını Belirlemedeki Rolü”, *Mediterranean Journal of Humanities*, VI/2 (2016), s. 351-360.

McKENNA, K.Y.A. ve J. A. Bargh, “Plan 9 from Cyberspace: the implications of the internet for personality and social psychology”, *Personality and Social Psychology Review*, IV/1 (2010), s. 57-75.

ÖZGÜR, Hasan, “Öğretmen Adaylarını Sosyal Ağ Bağımlılığı, Etkileşim Kaygısı ve Yalnızlık Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *International Journal of Human Sciences*, X/2 (2013), s. 667-690.

RAPEE, Ronald M.-Richard G. Heimberg, “A cognitive-behavioral model of anxiety in social phobia”, *Behaviour research and therapy*, XXXV/8 (1997), s. 741-756.

SARIÇAM, Hakan-Fatıma Firdevs Adam Karduz, “Sosyal Medya Kullanım Bozukluğu Ölçeği’nin Türk Kültürüne Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, IX/2 (2018), s. 116-135.

SEVİMLİ, D., bk. ÇAM, Sabahattin.

SOLMAZ, Başak-Gökhan Tekin-Züleyha Herzem ve Muhammed Demir, “İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Uygulama”, *Selçuk İletişim*, VII/4 (2013), s. 23-32.

ŞAHİN, C.-M. Yağcı, “Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVIII/1 (2017), s. 523-538.

TEKİN, Gökhan, bk. SOLMAZ, Başak.

TOTAN, Tarık, bk. DOĞAN, Tayfun.

TUTGUN ÜNAL, A., “Sosyal Medya Bağımlılığı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, (Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul 2015.

UZUN, Erman, bk. UZUN, Özlem.

UZUN, Özlem-Veli Yıldırım ve Erman Uzun, “Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu olan Ergenlerde Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Sosyal Medya Bağımlılığı, Benlik Saygısı ve Algılanan Sosyal Destek İlişkisi”, *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, X/3 (2016), s. 142-147.

ÜNSAR, A. S., bk. AYHAN, Altan.

Hatice Harmancı-H. Dayıoğlu-S. N. Kırkpınar

WINTON, E. C., “Social anxiety, fear of negative evaluation and the detection of negative emotion in others”, *Behaviour research and therapy*, XXXIII/2 (1995), s. 193-196.

YAĞCI, M., bk. ŞAHİN, C.

YERLİKAYA, E., bk. ÇAM, Sabahattin.

YERLİSU LAPA, Tennur, bk. KÖSE, Elif.

YILDIRIM, Veli, bk. UZUN, Özlem.

YILMAZ, F., bk. ÇETİN, Bayram.

ZORBAZ, Osman ve Meliha Tuzgöl Dost, “Lise Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımının Sosyal Kaygı ve Akran İlişkileri Açısından İncelenmesi”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XXIX/1 (2014), s. 298-310.

Elektronik Kaynaklar:

BAYRAK, H., “2019 Türkiye İnternet Kullanım ve Sosyal Medya İstatistikleri”, 09.26.2019 tarihinde Dijilopedi: <https://dijilopedi.com/2019-turkiye-internet-kullanim-ve-sosyal-medya-istatistikleri/> adresinden alındı.

EGEGEN. (2019). Blog Egegen: 09.26.2019 tarihinde <https://egegen.com/blog/sosyal-medya-bagimliliği-nedir/> adresinden alındı.

Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, (2015, Ağustos 18). 09.26.2019 tarihinde alındı.

TÜİK:file:///C:/Users/lenovo/Downloads/Hanehalk%C4%B1_Bili%C5%9Fi_m_Teknolojiler_18.08.2015.pdf adresinden alındı.

SAVCI, M.-M. Ercengiz ve F. Aysan, (2018). “Ergenlerde Sosyal Medya Bozukluğu Ölçeği’nin Türkçe Uyarlaması”, *Arch Neuropsychiatry*, 248-255. Nöropsikiyatri Arşivi: www.noropskiyatriarsivi.com 09.26.2019 tarihinde adresinden alındı.